

Správa sociálního zabezpečení

Veřejné zdravotní pojištění

Základní charakteristika

- účelem zdravotního pojištění je
  - vymezit podmínky, za nichž je poskytovaná zdravotní péče hrazena z tohoto pojištění
  - určit okruh subjektů, kteří jsou účastni zdravotního pojištění (osobní rozsah) a stanovit jejich práva a povinnosti
  - stanovit okruhy zdravotní péče, která je hrazena ze zdravotního pojištění (věcný rozsah)
- charakteristické rysy veřejného zdravotního pojištění
  - všeobecné
  - povinné
  - se státní zárukou

Subjekty právního vztahu VZP

- oprávněný subjekt – vždy pouze fyzická osoba - pojištěnec
  - pozor – problém vymezení, resp. nevymezení právní subjektivity
- osobní rozsah
  - pozitivní vymezení (§ 2 odst. 1 zákona)
    - fyzické osoby s trvalým pobytem na území ČR
    - osoby bez trvalého pobytu na území ČR, které jsou zaměstnány u zaměstnavatele se sídlem na území ČR
  - negativní vymezení (§ 2 odst. 5 zákona)
    - osoby nemající trvalý pobyt na území ČR a jsou činny v ČR pro zaměstnavatele, kteří požívají diplomatických výhod a imunit
    - osoby nemající trvalý pobyt na území ČR a jsou činny na území ČR pro zaměstnavatele, kteří zde nemají sídlo
    - osoby nemající trvalý pobyt na území ČR a konají nelegální práci
    - osoby (s trvalým pobytem), které dlouhodobě pobývají v zahraničí a neplatí pojistné
    - osoby bez trvalého pobytu konající nelegální práci

Další subjekty právního vztahu

VZP

- zdravotní pojišťovna jako nositel veřejného zdravotního pojištění
  - seznam zdravotních pojišťoven
- zdravotnická zařízení (lékař, nemocnice, lékárna atd.) jako ten, kdo poskytuje zdravotní péči bez přímé úhrady (nebo částečně bez přímé úhrady) – nyní poskytovatel zdravotních služeb
- zaměstnavatel (pouze v případě, že pojištěnec je v postavení zaměstnance)
- stát jako plátce pojistného za některé skupiny pojištěnců
- další subjekty – např. živnostenský úřad

Vznik a zánik právního vztahu

VZP

- vznik veřejného zdravotního pojištění (§ 3 odst. 1 zákona)
  - narozením (osoba s trvalým pobytem)
  - vstupem do zaměstnání (osoba bez trvalého pobytu)
  - získáním trvalého pobytu
- zánik veřejného zdravotního pojištění (§ 3 odst. 2 zákona)
  - smrtí fyzické osoby nebo jejím prohlášením za mrtvou
  - skončením zaměstnání (osoba bez trvalého pobytu)
  - ukončením trvalého pobytu na území ČR

Práva a povinnosti pojištěnce

- práva pojištěnce
  - právo na poskytnutí zdravotní péče bez přímé úhrady za podmínek stanovených zákonem
  - právo na výdej léčivých přípravků bez přímé úhrady
  - právo na výběr zdravotní pojišťovny
  - právo na výběr zdravotnického zařízení
  - právo na výběr dopravní služby
  - právo podílet se na kontrole poskytnuté zdravotní péče
  - právo na vrácení regulačních poplatků přesahujících stanovený limit
  - právo na časovou a místní dostupnost zdravotní péče
  - právo podat stížnost podle zákona o zdravotních službách
- povinnosti pojištěnce
  - oznamovací
  - platit pojistné
  - povinnost platit registrační poplatek
  - poskytnout součinnost při zdravotním výkonu a kontrole průběhu léčebného procesu a dodržovat stanovený léčebný režim
  - podrobit se preventivním prohlídkám na vyzvání
  - a další

Věcný rozsah veřejného zdravotního pojištění

- věcný rozsah (§ 13 zákona) – ze VZP se hradí zdravotní péče, která má za cíl zachovat nebo zlepšit zdravotní stav pojištěnce nebo zmírnit jeho utrpení
  - pokud
    - odpovídající zdravotnímu stavu pojištěnce
    - jsou v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy
    - existují důkazy o jejich účinnosti
  - pozitivní vymezení
    - výčet v § 13 odst. 2 s dalšími podmínkami
    - další výčet (§ 15 odst. 3, 4, 5, 8, 11)
    - zdravotní péče musí být poskytována na území ČR (výjimka – neodkladný zákrok v cizině) - § 14
    - výjimečně se hradí zdravotní péče jinak nehrazená, pokud její poskytnutí je jedinou možností zdravotní péče (§ 16)
    - právo na přeshraniční zdravotní služby - § 14 odst. 3 a další
  - negativní vymezení § 15
    - výčet v příloze 1 zákona (zdravotní výkony nehrazené z VZP)
    - akupunktura
    - léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely
    - vyšetření, prohlídky a jiné výkony provedené v osobním zájmu a na žádost fyzických osob nebo v zájmu a na žádost právnických osob, jejichž cílem není zachovat nebo zlepšit zdravotní stav jedince
    - vyšetření, prohlídky a jiné zdravotní výkony provedené na dožádání soudu, státního zastupitelství, orgánů státní správy a orgánů Policie ČR

Státní správa ve zdravotnictví

- zdravotní pojištění není součástí výkonu státní správy
  - vykonávají samostatné od státu oddělené subjekty
  - financováno z pojistných fondů, oddělených od státního rozpočtu
- státní kontrola prováděna
  - vůči zdravotním pojišťovnám
  - vůči zdravotnickým zařízením
  - kontrola léčiv a zdravotnických pomůcek

Kontrola Všeobecné zdravotní pojišťovny

- orgány provádějící kontrolu
  - Ministerstvo zdravotnictví v součinnosti s Ministerstvem financí
- předmět kontrolní činnosti (§ 7a) nedodržování právní předpisů
  - nedodržení schváleného pojistného plánu
- sankce
  - vyžadovat, aby pojišťovna nedostatky odstranila
  - zavedení nucené správy
- hospodaření pojišťovny (§ 8)
  - návrh opatření při bilanční nerovnováze
  - návratná finanční výpomoc při platební neschopnosti
- zvláštní kontrola
  - zdravotně pojistný plán, účetní závěrka a výroční zpráva – schvalování Poslaneckou sněmovnou
  - jmenování členů správní rady a dozorčí rady – jmenuje vláda
  - volba členů správní rady a dozorčí rady – volí Poslanecká sněmovna

Kontrola ostatních zdravotních pojišťoven

- základní kontrola státu je již při vzniku zaměstnanecké pojišťovny
  - povolení – uděluje Ministerstvo zdravotnictví po vyjádření Ministerstva financí
  - zápis do obchodního rejstříku – provádí rejstříkový soud
  - schvalování statutu
  - jmenování členů správní rady a dozorčí rady
- zánik a zrušení zaměstnanecké pojišťovny
  - ke sloučení je potřeba povolení stejných orgánů
- průběžná kontrola činnosti
  - prostřednictvím zprávy o hospodaření
- závažné nedostatky (§ 7 odst. 2)
  - vyžadovat sjednání nápravy ve stanovené lhůtě
  - zavedení nucené správy

Zdravotní služby

- státní správu upravuje
  - zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování
  - zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách
  - zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě

Zdravotní služby

- poskytovatel zdravotních služeb
  - právnická nebo fyzická osoba
  - oprávnění k poskytování zdravotních služeb
- správní orgány – udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb
  - krajský úřad, v jehož správním obvodu sídlí zdravotnické zařízení
  - MO, MS pro zdravotnická zařízení jimi zřízená
  - MV pro zdravotnická zařízení jím zřízená (případně BIS a další)

Kontrolní činnost

- kontrolované osoby (§ 107 z.č. 372/2011 Sb.)
  - poskytovatelé zdravotních služeb
  - jiné právnické nebo fyzické osoby při provádění činností, k nimž je třeba souhlasu, oprávnění...
  - poskytovatelé sociálních služeb
- předmět kontroly (§ 108)
  - plnění povinností a podmínek stanovených z.č. 372/2011 Sb. a dalšími právními předpisy, které upravují zdravotní služby
  - kontrola personálního zabezpečení poskytování zdravotních služeb
  - technické a věcné vybavení lékáren
  - nakládání s přípravky a další

Kontrolní činnost - pokračování

- kontrolní orgány (§ 107 z.č. 372/2011 Sb.)
  - ministerstvo
  - příslušný správní orgán
  - krajský úřad
  - Státní ústav pro kontrolu léčiv
  - Státní úřad pro jadernou bezpečnost
  - generální ředitelství Vězeňské služby
  - komory
  - Ministerstvo obrany – zdravotnická zařízení ozbrojených sil v zahraničí